

Тақырып: Текстиль материалдарының эстетикалық қасиеттері

Көрнекі қабылдау кезінде адамға эмоционалды-эстетикалық әсер ететін Тоқыма материалдарының объективті көрсеткіштеріне мыналар жатады: бетінің құрылымы, жылтырлығы, мөлдірлігі, түсі, өрнегі, өрімі, қаңқасы (мойны) және т. б.

Матаның құрылымы. Бұл мата құрылымының сыртқы көрінісі. Матаның құрылымына тоқу, жіптердің көрінісі мен күйі, әрлеу шешуші әсер етеді.

Матаның келесі текстуралары бар: тегіс, тегіс, өрескел, өрнекті тегіс, өрнектелген, киіз тәрізді және қадалы. Маталардың беті жылтыр, күңгірт, түйіршікті, қырлы, оралған, үлпілдек және т. б. болуы мүмкін.

Жылтыр. Маталардың әртүрлі тірек беті бар, ол матаның макрорельефін жасайды және оның бетінің сипаты мен жылтырлығына әсер етеді. Терең күңгірт, жартылай күңгірт, жылтыр және өте жылтыр беттерді ажыратыңыз. Жылтырды эмоционалды түрде жұмсақ, жібектей, жылтыр, үнсіз, алтын, күміс, металл және т. б. ретінде қабылдауға болады.

Матаның үлгісі мен түсі.

Бояу мен ою-өрнектің табиғаты бойынша тегіс боялған, басылған, түрлі-түсті, Меланж, баспа үлгісі бар. Табиғаты бойынша сурет нақты және дерексіз болуы мүмкін, күрделілігі бойынша – қарапайым және күрделі.

Матаның тушесі. Туше- (Франц. *toucher* – түрту, түрту) - жеңіл жанасу және сипау кезінде матаның жанасу сипаттамасы.

Гриф - оған қысым жасау арқылы сезілетін жанасу. Терең жанасу (қысым) көмегімен материалдың бірқатар сапа көрсеткіштерін дәл анықтауға болады.

Модельдің қажетті формасын жасауда материалға маңызды рөл беріледі. Материалдың қасиеттерін түсіну және оның эстетикалық мүмкіндіктерін дұрыс пайдалану-киімге қойылатын негізгі талаптардың бірі. Өнімдегі Материал оған тән емес формаларды қабылдамауы керек. Форманың материалмен үйлесімді байланысы кезінде өнімнің шынайы көркемдік экспрессивтілігіне қол жеткізіледі.

Тоқыма бұйымдарын эстетикалық қабылдау олардың сыртқы дизайнының ерекшелігіне байланысты. Материалдың құрылымы, тоқу, тоқу (тоқылған) немесе баспа үлгісі, түсі мен тонусы, әрлеу, жылтыр, тушь және т.б. – мұның бәрі тоқыма бұйымдарының көркемдік және эстетикалық дизайнының жалпы тұжырымдамасына кіреді.

Материалдардың сыртқы дизайнының олардың сапасын жалпы бағалаудағы маңыздылығын ескере отырып, тұрмыстық мақсаттағы тоқыма бұйымдарының стандарттарында көркемдік-эстетикалық көрсеткіштерге қойылатын талаптар белгіленген. Бұл талаптар органолептикалық көрсеткіштерге қолданылады:

- көркемдік-колористикалық (сурет пен түстің қазіргі сән бағытына сәйкестігі);
- құрылым (талшықты құрам, тоқу, тығыздық және т. б.)
- әрлеу (арнайы өңдеулердің болуы, аппретпен толтырылуы, бояу сапасы, толтыру, түктеу, тушь және т.б.).

Сонымен қатар, таңдалған киім материалдарының эстетикалық құндылығы тиісті көрсеткіштердің сән қалыптастырған эстетикалық идеалға қатынасымен анықталады. Сән талаптары өте тез өзгеретіндіктен-әр 2-3 жыл сайын, эстетикалық қасиеттер материалдың сәйкестігін анықтай алмайды оның мақсаты ұзақ уақытқа.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Орленко, Л.В. Конфекционирование материалов для одежды [Текст] : учебное пособие / Л. В. Орленко, Н. И. Гаврилова. - М. : Инфра-М, 2017. - 287 с.

2. Практикум по материалам для одежды и конфекционированию [Текст] : учебное пособие / В. И. Стельмашенко [и др.]. - М. : ФОРУМ:ИНФРА-М, 2019. - 144 с
3. Бессонова Н.Г., Бузов Б.А. Материалы для отделки одежды. учебное пособие Бессонова Н.Г., Бузов Б.А. - М. : ФОРУМ:ИНФРА-М, 2015. - 144 с
4. Конфекционирование материалов для одежды [Текст] : учебное пособие / Л. В. Орленко, Н. И. Гаврилова. - М. : Инфра-М, 2020. - 287 с.
<https://new.znanium.com/read?id=349442>
5. Практикум по материалам для одежды и конфекционированию : учебное пособие / В.И. Стсльмашснко, Н.А. Смирнова, Т.В. Розарснова, Ю.В. Назарова - М. : ИД «ФОРУМ» : ИНФРА-М, 2019. — 144 с. — (Высшее образование). - ISBN 978-5-16-103571-9. - Текст : электронный. - URL: <https://new.znanium.com/catalog/product/1020702>
6. Новиков М.В., Разумеев К.Э., Андреева Е.Г. - Исследование свойств шкурки серебристо-черной лисицы и искусственного меха, имитирующего её окрас, для цифрового конфекционирования материалов для одежды
<https://e.lanbook.com/reader/journalArticle/572760>